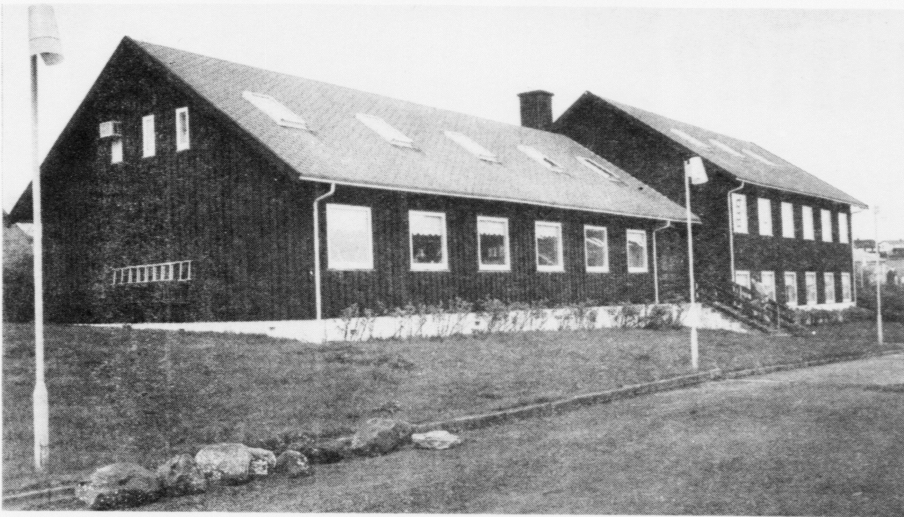

Lesarabrøv

Fróðskaparsetrið á einum vegamóti, — — — ella?

Leiðarin í Sosialinum 7. mars eigur ikki at fara aftur við borðinum uttan orð. Tað, sum sagt verður, kann tykjast so eyðsýnt um ein ikki hugsar seg betur um.

Tað er formaðurin í Meginfelag Føroyskra Studenta (MFS), sum hevur víst á, at vit eiga at geva Fróðskaparsetrinum eitt meira føroyskt innihald: Vit eiga í nógv størri mun at brúka henda stovn til at geva føroyingum frálæru í føroyskum og til granskning í føroyskum viðurskiptum.

Í tíðum, tá sjógvar bróta í bæði borð er alneyðugt, at vit hugsa okkum væl um, undan hvørjum leiki, tí hvør leikur kann vera at bana, er hann ikki rættur.

Fyrst mega vit gera okkum greitt, at tað kostar føroyska samfelagnum bert einar 13–15 mió. kr. árliga at reka eitt føroyskt fróðskaparsetur skilagott. Tey tungu tøkini eru tikin, og vit hava eitt setur við eini skipan, við fólki og við samskipti uttanlands. Sum árin ganga verða eisini fleiri og fleir uppgávur loystar í samstarvi við Fróðskaparsetrið.

Tá vit hugsa um tilfeingi, er tí neyvan rætt at hugsa um tað, sum tað kostar í krónum at reka eitt lært setur. Heldur eiga vit at hugsa um, hvussu fáment tey eru, sum hava hug og evnir at arbeiða á setrinum.

Hvat vilja vit við einum lærðum setri í Føroyum? Í

hesum sambandi hevur tað eisini týðning at meta um framtíðarútlitini fyri føroyska samfelagnum.

At føroyskt mál hevur ligið teimum á hjarta, sum stovnaðu og myndaðu Fróðskaparfelagið, er litil ivi um, nú vit siggja livsverk teirra. At vit eiga at halda fast í hesum, er eisini litil ivi um.

Men ein má eisini hava í huga, at tað lærda setrið í sjálvum sær hevur alstóran týðning við ella uttan beinleiðis úrslit. Í fyrsta lagi er arbeiðslagið á einum lærðum setri eitt annað, enn tað, sum vit teknikarar (í viðum týðningi!) arbeiða eftir. Vit nýta kenda tøkni og kenda vitan at skapa og endurskapa tað, sum samfelagið hevur fyri neyðini. Á tí lærda setrinum skapa og endurskapa tey sjálva vitanina.

Í øðrum lagi er setrið ein náttúrligur miðdepil fyri vísindaligari vitan í landinum. Setrið skal tryggja, at tann vitan, sum hin einstaki nemur, uttanlands ella í Føroyum, verður goymd í landinum og fær høvi at festa rotur.

Í triðja lagi skal setrið geva frálæru, soleiðis at vit hava eitt lestrarumhvørvi í landinum. Um tey eru færri ella fleiri, sum fáa hetta høvi, er í minni verð ikki so týðandi. Tað er heldur ikki so týðandi, um hetta er frálæra um fiberoptik, ella tað er føroyskt mál. Fyri lestrarumhvørvið man tað tó hava alstóran týðning, at eitt slag av heild er at siggja. Í

tann mun munnu stóðisútbúgvingarnar vera hepnar.

Við hesum í huga er skiligt, at tað hevur alstóran týðning, at setrið er fjølbroytt. Eitt vísindaligt arbeiðslag, ein miðdepil fyri vísindaligari vitan og eitt umhvørvi við lestri og granskning. Hetta er tað, sum Fróðskaparsetrið skal tryggja landinum.

Ein kundi nevnt, at tað gjørdi ikki verri, um fleiri enn higar til fingur høvi at lesa í Milano ella aðrastaðni, soleiðis at vitan og hugsunarháttur haðani kann koma okkum til góðar. — Og hvør veit? kanska kemur okkara hugsunarháttur teimum til góðar?

Granskning verður ofta flokkað í grundleggjandi granskning, tekniska granskning og empiriska granskning. Føroyar koma neyvan at fostra ein annan Newton, Einstein ella Bohr. — Og um hesir korgu klettar einaferð koma at fostra ein slíkan, so verður tað helst við ella uttan eitt lært setur. Tann tekniska og empiriska granskningin er oftast ein spurningur um arbeiðslagið, útgerð og tekniska manning.

Eg havi tí eitt sindur ilt við at skilja tað itokiliga í hugtakinum »føroysk granskning«. Sjálvandi er tað Jarðfrøðisavnið, sum ger jarðfrøðikanningar og Fiskirannsóknarstovan, sum ger fiskirannsóknir o.s.fr. Fróðskaparsetrið er ein miðdepil, sum mennir

arbeiðslagið. Ti er Fróðskaparsetrið eisini við í flestøllum nýggjum rannsóknarprosjektum og veit um at kalla alla granskning, sum fer fram í landinum — so ella so.

Ti kann eg ikki koma til aðra niðurstøðu enn, at føroysk granskning er tað sama, sum granskning í Føroyum, tað vera seg granskning um serføroysk evni ella almenn evni.

So nøkur orð om framtíðina. Litið er at ivast í, at mong sita í dag við hugskotum um gongdar leiðir úr teim truplu tíðunum. Mong skapa rásir í hugaheimi. Men tungt er at fáa nakað at bera til í praksis. So mong, sum sita soleiðis, so mong munnu eisini hugskotini vera — helst fleiri. — Men eg ivist sera litið um, at tey flestu, sum hugsa um gongdar leiðir, hugsa um vitan, hugsa um information.

Ti er tað sera umráðandi, at vit ikki sleppa úr hondunum tað, sum okkum er litið til frá teimum, sum gingu undan. Vit minnst í dag tey, sum tóku tøk. Tað skuldi helst ikki verið so, at tey um 40 ár minnst okkum, sum brutu niður uttan at seta við aftur.

Menn lögdu lunnar undir Fróðskaparsetrinum í tíðum, sum vóru verri enn hesar. Teir skoðuðu fram-yvir. Nú brýtur aftur í bæði borð; men lat okkum ikki stara okkum blind í tað sjórókið, sum fjalar bógvin. Lat okkum heldur skoða fram, halda fast um tað, sum vit hava og

Vanlukkutrygging

Fyri ikki at verða fyri ov stórum figgjarligum missi, um vanlukkutíburður berst á, er neyðugt at hava tryggingarviðurskiptini í lagi.

Tryggingarsløgini eru:

Vanlukkutrygging av hjálparfólki

á sjógvi og landi — løgskipað.

Tey, ið hava fólk í arbeiði á sjógvi ella landi, hava skyldu til at halda arbeiðsfólkið vanlukkutryggjað.

Eigarar av skipum og bátum yvir 4 tons hava skyldu til at vanlukkutryggja mannskapið.

Heimatrygging av sjófólki

løgskipað.

Tey, ið vinna meir enn 1/5 av ársinnløguni av sjónum, hava persónliga tryggingarskyldu.

Sjálvboðin arbeiðsvanlukkutrygging

sjálvkravd.

Arbeidsvanlukkutrygging fevnir um vanlukkutíburðir, ið henda í persónligum arbeiði hjá tryggjaða.

Hartil fevnir henda arbeiðsvanlukkutrygging eisini um vanlukkutíburðir, ið henda beinleiðis á veg til og frá arbeiðspláss.

Sjálvboðin frítíðarvanlukkutrygging

sjálvkravd.

Frítíðarvanlukkutryggingin verður teknað sum uppsykoyti til arbeiðsvanlukkutryggingina, so tryggjað eisini er vanlukkutryggjaður í frítíðini.

Vanlukkutryggingin gevur nærri upplýsingar og leiðbeiningar. Ringið, skrivið ella stækkið inn á gólvíð.

Tað er livsneyðugt...

Føroya Vanlukkutrygging S/F
Telefon 11466 & 15952
Yviri við Strond 23
Postboks 59 · 110 Tórshavn

Frítíðaravloysarar Ellis- & Avlamisheimið í Vágum

søkir eftir: sjúkrasystur, sjúkrá hjálparum, umsjónarmanni og ymiskum hjálparfólki at avloysa í summarfrítíðini.

Skrivlig umsókn við avriti av prógvi og frásøgn um fyrrverandi arbeiðspláss verður at senda heiminum áðrenn 1. apríl.

menna tað.

Í mær er slætts ongin ivi: Um vit bera okkum rætt at, so ganga bert fá ár, til vitan og vísindaligt arbeiðslag hevur líka so stóran týðning fyri føroyskan útflutning, sum fiskurin á grunninum. Eitt ment, miðsavandi og fjølbroytt Fróðskapar-

setur er fortreytin fyri hesum.

Signar P. Heinesen